

OBČINSKA UPRAVA

GLASILO „KMETSKE ŽUPANSKE ZVEZE“.

Izhaja vsakega 10. in 25. dne meseca, ter stane celoletno 6 kron, polletno pa 3 krone.

Dopise je pošiljati uredništvu »Občinska Uprava« v Ljubljani. — Rokopisi se ne vračajo.

Odgovorni urednik:

Dr. Vladislav Pegan.

Naročnino in oglase sprejema upravništvo »Občinske Uprave« v Ljubljani

Cena oglasa je za dvostopno petitno vrsto 20 vinarjev, večkratno inseriranje po dogovoru.

Nujni predlogi v preteklem zasedanju deželnega zbora.

(Dalje in konec).

Dr. Šušteršič in tovariši predlagajo:

Pomnožitev zastopnikov dežele v deželnem šolskem svetu.

Visoki deželni zbor skleni:

a) § 20 točka 2. zakona z dne 9. marca 1879 dež. zak. št. 13, se spremeni in se ima glasiti: »2. iz četrterozastopnikov dežele, ki jih določi deželni odbor«.

b) izvoli se takoj šolski odsek desetero članov, z nalogom, naj takoj izdela tozadevni zakonski načrt. Razdelitev odsekovega poročila je opustiti. Odsek ima v 48 urah podati zboru svoje ustno poročilo.

c) Temu predlogu se prizna nujnost v smislu § 21 opr. reda.

Dr. Krek in tovariši predlagajo:

Aneksija Bosne.

Deželni zbor skleni:

1. Deželni zbor pozdravlja aneksijo Bosne in Hercegovine v trdni nadeji, da je s tem izvršil prvi korak k združenju vseh južnih Slovanov naše monarhije v državnopravno samostojen organizem pod žezlom habsburške dinastije.

2. Ta predlog, ki naj se obravnava z vsemi okrajšavami, katere določa § 21. pravičnega reda, se izroči ustavnemu odseku.

3. Ustavni odsek naj poroča o tem predlogu ustmeno v 48 urah, ne da bi mu bilo treba razdeliti poročilo.

Dr. Lampé in tovariši predlagajo:

Deželne doklade.

Visoki deželni zbor skleni:

a) I. V pokritje primanjkljajev pri deželnem zakladu naj se pobirajo od 1. januarja 1909 do

onega časa, ko se deželnega zaklada proračun za l. 1909, definitivno ustanovi, sledeče deželne prilade:

1. 40% doklada na užitnino od vina, vinskega in sadnega mošta ter od mesa;

2. samostojna deželna naklada od porabljenega piva po 2 K od hektolitra;

3. 40% doklade na vse direktne davke izvzemši osebni dohodninski davek in pridobninski davek krošnjarjev.

II. Deželnemu odboru se naroča, da pridobi sklepu pod I. Najvišje odobrenje.

III. Deželni odbor se pooblašča, da primanjkljaje v času od 1. januarja 1909 do definitivne ustanovitve proračuna deželnega zaklada za l. 1909 pokrije eventualno potom primerne kreditne operacije.

b) Izvoli se takoj finančni odsek desetero članov z nalogom, naj takoj izdela tozadevno poročilo. Razdelitev odsekovega poročila je opustiti. Odsek ima v petih dneh podati zboru svoje ustno poročilo.

c) Temu predlogu se prizna nujnost v smislu § 21. opr. reda.

Dr. Šušteršič in tovariši predlagajo:

Deželno posojilo.

Visoki deželni zbor skleni:

a) V svrhu pokritja deželnih stroškov odnosno prispevkov za cestne in vodne zgradbe ter druga melioracijska dela, se deželni odbor pooblašča, najeti deželno posojilo v znesku 10,000,000 K.

b) Finančnemu odseku se nalaga, da takoj izdela tozadevni zakonski načrt. Razdelitev odsekovega poročila je opustiti. Odsek ima v treh dneh podati zbornici svoje ustno poročilo.

c) Temu predlogu se prizna nujnost v smislu § 21 opr. reda.

I. Mandelj in tovariši predlagajo:**Deželna banka.**

Visoki deželni zbor skleni:

- Ustanovi se deželna banka;
- deželnemu odboru se naroča, da izdela do prihodnjega zasedanja v dogovoru z vis. c. kr. vlado tozadevni zakonski načrt.
- Izvoli se „odsek za deželna podjetja“ 10 članov, ki tekom 48 ur ustmeno poročaj; razdelitev poročila je tedaj opustiti.
- Temu predlogu se prizna nujnost v smislu § 21 opr. reda.

Dr. Pegan in tovariši predlagajo:**Izpremembra občinskega in občinskega volilnega reda.**

Visoki deželni zbor skleni:

- Občinski red in občinski volilni red naj se spremenita po načelih posplošenja volivne pravice, demokratizacije občinske uprave ter onemogočenja občinskih obstrukcij.
- Ustavnemu odseku se naroča, da čimprej vzame stvar v pretres ter o svojih sklepih tekom 48 ur zboru ustmeno poroča. Razdelitev odsekovskega poročila naj se opusti.
- Temu predlogu se prizna nujnost v smislu § 21 opr. reda.

J. Piber, Fr. Demšar, Lavrenčič in tovariši predlagajo:**Zakon za varstvo planin.**

Visoki deželni zbor skleni

- Upravnemu odseku se naroča, da takoj izdela zakonski načrt v varstvo planin.
- Razdelitev odsekovskega poročila je opustiti.
- Odsek ima podati zbornici svoje ustno poročilo tekom 48 ur.
- Temu predlogu se prizna nujnost v smislu § 21 opr. reda.

J. Mandelj in tovariši predlagajo:**Deželni zavarovalni zavod.**

Visoki deželni zbor skleni:

- Ustanovijo se deželni zavarovalni zavodi za
- zavarovanje proti škodi po ognju; 2. zavarovanje človeškega življenja, 3. zavarovanje goveje živine in konj.
 - Deželnemu odboru se naroča, da izdela tozadevne zakonske načrte.
 - Predlog se izroči odseku za deželna podjetja, naj opusti razdelitev poročila in ustmeno tekom 48 ur poroča.
- Temu predlogu se prizna nujnost v smislu § 21 opr. reda.

Dr. Zajc in tovariši predlagajo:**Izpremembra lovskega zakona.**

Deželni zbor skleni:

- Lovski zakon za vojvodino Kranjsko naj se spremenijo po sledečih načelih!

- Zajca se izvzame iz varstva lovskega zakona.

- Upravljanje občinskih lovov se prepušča občinam.

- Preuredi se naj primerno odškodninsko postopanje.

- Ta predlog naj se izroči upravnemu odseku, ki se naj takoj izvoli in kateremu naj se ta predlog odkaže, da v 48 urah ustmeno poroča. Razdelitev poročila tedaj odpade.

Temu predlogu se prizna nujnost v smislu § 21 opr. reda.

Dr. Žitnik in tovariši predlagajo:**Izpremembra deželnega cestnega zakona.**

Deželni zbor skleni:

- Deželni cestni zakon se razmeram in potrebam primerno izpremeni.

- Ta predlog se izroči upravnemu odseku z naročilom, da v 48 urah izdela svoje poročilo in takoj ustmeno poroča; razdelitev poročila torej odpade.

Temu predlogu se prizna nujnost v smislu § 21 opr. reda.

Dr. Šuštersič in tovariši predlagajo:**Reorganizacija deželnih uradov.**

Visoki deželni zbor skleni:

- Deželni uradi se reorganizirajo tako, da bodo mogli točno zadostiti vsem potrebam in zahtevam deželne uprave in zakonodaje.

- Zajedno se spremeni tudi inštrukcija za poslovanje deželnega odbora in službena pragmatika uradnikov, primerno časovnim potrebam.

- Izvoli se takoj poseben odsek šestere članov, z nalogom, da izdela v 48 urah svoje poročilo in takoj ustmeno poroča; razdelitev poročila tedaj odpade.

Temu predlogu se prizna nujnost v smislu § 21 opr. reda.

Jaklič, dr. Žitnik in tovariši predlagajo:**Deželni zavod za pospeševanje obrti in deželni obrtni svet.**

Deželni zbor skleni:

- V Ljubljani se ustanovi deželni zavod za pospeševanje obrti in deželni obrtni svet.

- Deželnemu odboru se naroča, da v najkrajšem času izvrši vse priprave, zlasti da osigura zavodu prispevke države in onih korporacij, ki lahko prispevajo v ta namen in da v prihodnjem zasedanju stavi svoje podrobne predloge.

- Za priprave in ustanovitev tega zavoda se dovoli deželnemu odboru kredit do 10.000 kron iz deželnih sredstev.

- Izvoli se takoj poseben obrtni odsek 10 članov, da izdela v 48 urah svoje poročilo in takoj ustmeno poroča. Razdelitev poročila tedaj odpade.

Temu predlogu se prizna nujnost v smislu § 21. opr. reda.

E. Jarc in tovariši predlagajo:

Slovensko vseučilišče v Ljubljani.

Deželni zbor skleni:

a) 1. Osrednja vlada se pozivlja, da nemudoma uvede vse potrebne ustavne korake, da se čim prej ustanovi slovenska visoka šola v Ljubljani in sicer najprej bogoslovna in pravna fakulteta.

2. Z ozirom na interese dežele se izreka deželni zbor zoper Trst kot sedež italijanske visoke šole.

b) Predlog se izroči šolskemu odseku z nalogom, da v 24 urah ustmeno poroča: razdelitev poročila se tedaj opusti.

Temu predlogu se prizna nujnost v smislu § 21. opr. reda.

Regulacija učiteljskih plač.

Dr. Triller in tovariši so vložili nujni predlog o regulaciji učiteljskih plač:

1. Pravična uravnava sedanjim razmeram še vedno neprimernih službenih prejemkov učiteljskega osebja na ljudskih šolah v deželi Kranjski smatra se za nujno.

2. Izvoli se poseben odsek 12 članov, ki se o tej uravnavi posveta in še v tem zasedanju stavi deželnemu zboru svoje namene.

Gangl.

Poslanec Gangl je vložil predlog:

1. Visoka vlada se pozivlja, da odzame šolski referat deželnemu vladnemu svetniku vitezju Kalteneggerju ter ga poveri slovenskemu uradniku.

2. Visoka vlada se pozivlja, da premesti deželnega šolskega nadzornika Belarja v kako nemško pokrajino.

Razmere pri sodiščih v Ljubljani.

Deželni poslanec dr. Oražen in tovariši so vložili interpelacijo na c. kr. vlado zaradi odstranitve deželnega sodnega svetnika Tomaža Einspielerja od vodstva c. kr. okr. sodišča v Ljubljani.

Vojni zakon.

Izpolnjujoč svojo obljubo, ki smo jo storili koncem preteklega leta v svojem listu, priobčimo danes in v naslednjih številkah vojni zakon iz leta 1889 in sicer po avtentičnem besedilu.

Razlago bomo za sedaj opustili, ker se nameravamo vobče oširneje pečati z vojaškimi zadevami. V to svrho bomo v izpolnitev vojnega zakona kasneje priobčevali važnejše podrobnosti

vojnih predpisov (Wehrvorschriften), ki so le administrativna izpeljava, torej samiobsebi že dopolnitev in razlaga vojnega zakona. Na ta način bodo naša županstva najbolje poučena o vojaških zadevah, v ki jim resnici delajo mnogo preglavic.

Glede drugih vojaških vprašanj izven okvira vojnega zakona in vojaških predpisov, pa bomo odgovarjali v kolikor bo mogoče točno — med vprašanji in odgovori.

Zakon.

z dne 11. aprila 1889, (drž. zak. št. 41), tič o č se u v e d e n j a n o v e g a v o j n e g a z a k o n a.

Sporazumno z obema zbornicama državnega zbora ukazujem sledeče:

Člen I.

Določila »vojnega zakona«, ki so se uvedla z zakonom z dne 5. decembra 1868 (drž. zak. št. 151), z katerim se je uredilo izpolnjevanje vojne dolžnosti za vse v državnem zboru zastopana kraljestva in dežele, — in ki so se izpremenila z zakonom z dne 2. oktobra 1882 (drž. zak. št. 153, — se s tem razveljavijo ter naj se v bodoče glase tako-le:

Člen II.

Vojni zakon.

§ 1.

Vojna dolžnost je splošna ter jo mora vsak za to sposoben državljani izvrševati osebno.

§ 2.

Oborožena moč (sila) deli se v stalno armado, vojno mornarico, deželno brambo in črno vojsko. — Stalna armada in deželna bramba imata kot integrujoč (celokupen) del vsaka zase svojo nadomestno rezervo.

§ 3.

Stalna armada in vojna mornarica sta določeni v obrambo monarhije proti zunanjim sovražnikom in za vzdrževanje reda in varnosti v notranjosti države.

§ 4.

Deželna bramba je določena v slučaju vojne v podporo stalni armadi in za notranjo obrambo, v mirnem času izjemoma tudi za vzdrževanje reda in varnosti v notranjosti države.

§ 5.

Nadomestna rezerva ima nalogo kriti kot nadomestilo izgube stalne armade in deželne brambe v slučaju vojne. Če pa zahtevajo izredne razmere, sklicati se more nadomestna rezerva stalne armade tudi v mirnem času k aktivnemu službovanju (§ 12.)

[Dotični zakon smo priobčili že v predzadnji številki preteklega leta].

§ 6.

Črna vojska ima nalogo ob času vojne podkrepjevati (podpirati) armado, vojno mornarico in deželno brambo.

§ 7.

Obveznost (dolžnost) za vstop v armado, vojno mornarico in deželno brambo, pričinja se s 1. januarjem onega koledarskega leta, v katerem izpolni vojni obveznik 21. leto starosti.

§ 8.

Vojna služba (službena doba) traja:

1. V stalni armadi:

- a) tri leta pri liniji (v aktivni-dejanski službi) ter sedem let v rezervi;
- b) deset let v nadomestni rezervi za vse one, ki so bili naravnost k njej uvrščeni;

2. v vojni mornarici:

- a) štiri leta pri liniji, pet let v rezervi in tri leta pri pomorski brambi;

3. v deželni brambi, oziroma njej pripadajoči nadomestni rezervi:

- a) dve leti za one, ki so po končani vojni službi v stalni armadi prestavljeni k deželni brambi;
- b) dvanajst za one, ki so neposredno uvrščeni v deželno brambo.

[Opomba: Glede aktivne službe pri domobrancih vemo, da je navadna 2 leti, ki pa se lahko podaljša na 3 leta. Opozarjamo na lanski zakon glede povišanja števila novincev deželne brambe, ki vpliva tudi na službeno dobo. — Pis.]

Vsi oni, ki so potom nabora (pri glavnem ali pa naknadnem naboru) v času od 1. januarja pa do 1. oktobra potrjeni, uvrstiti se morajo s prvim oktobrom dotičnega nabornega leta, — t. j. sprejeti se morajo v vojno zvezo (stalne) armade (vojne mornarice) oziroma deželne brambe.

Vsi oni pa, ki so potrjeni po 1. oktobru in do 31. decembra, vsi prostovoljci, dalje vsi oni, ki so bili na naboru izven žrebove vrste in starostnega razreda na podlagi §§ 45, 46, 47 in 49, uvrstiti se morajo takoj z dnevom nabora.

V slučaju mobilizacije pa je mogoče izvršiti uvrščanje na ukaz Njegovega Veličanstva tudi pred 1. oktobrom.

Službena doba se pričinja — izvzemši izredne slučaje, ki so označeni v § 25 — z dnem uvrščanja.

Konča pa se službena doba v vsakem službenem razmerju — ne glede na dan uvrščanja — z dnem 31. decembra onega leta, v katerem je potekla dotična službena dolžnost.

§ 9.

Črnovojniška dolžnost in vsa približnejša določila, tičejoča se črne vojske, obsežena so v črnovojniškem zakonu.

§ 10.

Oni vojni obvezniki, ki sicer niso sposobni za pravo vojno službo, pač pa za kaka druga

službena opravila v vojne svrhe, pozovejo se lahko v slučaju vojne v opravljanje takih poslov.

§ 11.

Kdor se preseli v monarhijo iz kake zunanje države in je še v nabornoobvezni starosti, — ter si pridobi državljansko pravico v eni izmed obeh državnih polovic, izpolniti mora svojo vojno dolžnost v smislu tega zakona, kakor se to strinja z njegovo starostjo — in sicer brez ozira na to, če in v koliko je izpolnil svojo vojno dolžnost v svoji prejšnji domovini.

§ 12.

Vsi oni, ki se nahajajo v službeni obveznosti linije, služiti morajo aktivno nepretrgoma.

Rezerva stalne armade (vojne mornarice) in pomorske brambe sklicati se more le na ukaz Njegovega Veličanstva cesarja v delno ali pa popolno izpolnitev armade (vojne mornarice) na vojno stanje.

Nadomestna rezerva stalne armade se v mirnem času osem tednov vojaški izobraziti, potem pa le samo pozove k časovnim (perijodičnim) vojaškim vajam (§ 54).

Če pa vendar zahtevajo posebne razmere, mogoče je sklicati moštvo prvega letnika rezerve in treh poslednjih letnikov nadomestne rezerve na podlagi določil zakona z dne 31. maja 1888 (drž. zak. št. 77) — tudi ob mirnem času v aktivno službovanje. (Glej 23. štv. »Občinske Uprave« lanskega leta).

V slučaju mobilizacije izvrši se sklicanje nadomestne rezerve po ukazu Njegovega Veličanstva.

Če je treba le delno sklicanje rezerve, pomorske brambe ali nadomestne rezerve, izvršiti se mora to po vrsti nabornih letnikov in sicer pričnši z najmlajšim.

Rezerva in nadomestna rezerva pozivlje se k perijodičnim orožnim vajam po pristojnih vojaških oblastvih.

F. K.

(Dalje prih.)

Za slovensko vseučilišče v Ljubljani.

Nečuvane krivice, ki so se godile slovenskim visokošolcem na vseučiliščih na Dunaju in v Građu od nekdanj, so v zadnji dobi dospele do vrhunca. Ne le da smatrajo naduti nemško-nacijonalni akademiki slovenske akademike kot brezpravne goste, — celo pobijati jih hočejo, kot se je to nedavno zgodilo v Građu. Čuli smo že, da so na Dunaju zaprli dijaško mizo (»mensa academica«), kjer so naši akademiki za ne drag denar dobivali primerno hrano. Zaprli so »menso akademico«, da bi izstradali slovenske visokošolce ter jih obenem moralno in fizično uničili.

Ilustracija razmer v Avstriji pa je okolnost, da celo akademični senat z rektorjem na čelu

podpira ohole nacijonallee, to pa na Dunaju, zlasti pa tudi v Gradu.

Z opetnimi ponovniki slovenskem vseučilišču v Ljubljani je torej popolnoma opravičen, zato se mu pridružujemo tudi mi s pozivom na slovenska naša županstva, naj vedno iznova zahtevajo slovensko vseučilišče, a le v Ljubljani in nikjer drugd!

Dne 10. p. m. se je vršil v Ljubljani veličasten shod, ki so ga sklicali naši visokošoleci, da manifestirajo za slovensko vseučilišče v Ljubljani. Velika dvorana v »Unionu« je bila dubkom polna elitnega občinstva z našimi poslanci na čelu.

Glasno odobravanje je spremljevalo vse govornike. Poslanec in dež. odbornik g. prof. Jarc je imenom S. L. S. izjavil, da bodo razvneli agitacijo in povedali, kakšna krivica se godi slovenskim akademikom — tako, da bode ljudstvo to izvedelo v zadnji gorski vasi.

Imenom narodno-napredne stranke je govoril dež. poslanec in odbornik dr. Iv. Tavčar.

Če nastopimo vsi Slovenci z našimi občini in s poslanci na čelu, mora se končno uresničiti ne le želja, temveč zahteva poslovenski univerzi v Ljubljani.

Finančna straža.

Na podlagi cesarske odločbe z dne 22. dec. 1842 je nastala finančna straža na ta način, da sta se združili do takrat obstoječi dve straži takozvanih mejnih stražnikov (»grenearji«, kakor ponekod starejši ljudje še danes imenujejo finančne paznike) in dohodarstvene straže v eno samo in enotno celoto.

Finančna straža je sedaj oborožen in uniformiran oddelek, ki ima poveljstvo naloge, da neposredno izvršuje finančno pregledništvo (finančno kontrolo).

Med naloge finančne straže spada v prvi vrsti, da se preprečijo ali pa odkrijejo dohodarstveni prestopki, torej nadzorovanje carinske meje in (v zaprtih mestih) užitninske črte, državnih ograjenih prostorov, uradnih lokalov in uradnih (državnih) zalog; nadzorovati mora promet s predmeti, ki so podvrženi kontroli med carinskim ozemljem; one osebe, ki se pečajo s kakim obrtom, ki je podvrženo davčni kontroli; trgovce in posestnike (slednje z ozirom na to, če se pečajo z izdelovanjem kakih predmetov, ki spadajo pod državni monopol).

Nadzorovati mora nadalje finančna straža dohodarstvene založnike in prodajalce; podjetja, kjer se izdelujejo ali pa predelujejo predmeti, ki spadajo pod monopol ali pa so sploh davku podvrženi; dalje uporabo predmetov, ki so bili oddani davka prosto, glede potrošnine.

Izvrševati mora dalje preiskave, sodelovati pri uradnih poslih izvršujočih dohodarstvenih uradov, deloma tudi izvrševati kontrolo glede uradnega poslovanja teh uradov.

Spremljati mora kontroli podvržene predmete med transportom in opravljati pisarniške posle pri dohodarstvenih uradih in oblastih.

Oddelki finančne straže upravljajo tuptam nekatera opravila uradov s tem, da smejo sprejemati prijave, izdajati izkaznice itd.

Nadzorovati pa ima finančna straža tudi nalogo osebni promet preko meje ter mora tudi, če kompetentne oblasti zahtevajo, kadar kaj ukrenejo za javno varnost, jim priskočiti na pomoč.

(Brali smo zadnje čase, da je ob Bosensko-Srbski meji bila tudi finančna straža — poleg orožništva — zapletena v konflikt. Op. pis.)

Ob morskem obrežju in ob jezerih, ki tvorijo državno mejo, oskrbuje finančna straža nadzorovalno službo deloma na lastnih finančnih ladijah, ki križarijo ob dotičnem obrežju.

Finančna straža uživa takrat, ko izvršuje svojo službo, privilegije (predprave) uradne, oblastvene osebe v smislu kazenskega zakona. Pravico ima aretirati, prijeti in zapreti in v slučaju silobrana tudi rabiti orožje, kakor tudi če je treba ukrotiti ali preprečiti kak nasilni odpor (to je, če se finančni straži kdo siloma upira tako, da je straža v nevarnosti).

Kar se pa tiče njihovega državljanskega pravnega razmerja podrejeni so vsi uslužbenci finančne straže glede civilnih in kazenskih zadev rednim sodiščem.

Deli se pa finančna straža v prigledne (kontrolne) okraje finančne straže (na Češkem, Tirolskem, Predarelskem in Galiciji je več takih kontrolnih okrajev ob meji združenih v posebne odseke, sekcije) in pa v oddelke finančne straže.

Osobje sestoji:

a) iz uradništva; sem spadajo: višji komisarji in komisarji finančne straže;

b) iz moštva, med katero spadajo višji respicijenti, respicijenti, nadpazniki in pazniki.

Vodstvo in nadzorstvo nad finančno stražo pa imajo višji nadzorniki (inspektorji) in nadzorniki finančne straže oziroma finančni nadzorniki (fin. inspektorji), ki spadajo k stanu vodilnih finančnih oblasti.

Naloge in službeno razmerje finančne straže določene so v ustavnih in službenih predpisih za c. kr. finančno stražo. Ti predpisi so bili razglašeni z dvornim dekretom z dne 21. aprila 1843, št. 14.831. Sledila pa jim je še cela vrsta naknadnih določil, odredb in odlokov, in še ne davno se je glede finančne straže v osebnih zadevah zopet nekoliko predrugačilo na boljše.

Na občine pa nima kot na avtonomne oblasti finančna straža nikake ingerence, nikakega vpliva. Povedati smo hoteli le nekaj o postanku in dolžnostih finančne straže, kar je koristno vedeti vsakomur.

Iz deželnega zbora.

Kakor je večini naših čitateljev morda že znano, je skenil deželni zbor najeti posojilo v znesku 10 milijonov kron, ki se porabi za izvršitev melioracijskih del, vodovodne naprave, ceste itd.

Ker se tiče to posojilo po večini naših kmetiskih občin, smatramo kot potrebno, da priobčimo v »Občinski Upravi« tudi načrt dotičnega zakona s pripadajočimi resolucijami.

Nadaljujoč pa priobčujemo navodila za vlaganje prošelj za izvršitev vodo preskrbujočih naprav na Kranjskem.

Načrt zakona z resolucijami se glasi:

Zakon

veljaven za vojvodino Kranjsko
v zadevi najetja deželnega posojila do 10.000.000 kron.

Po nasvetu deželnega zbora Svoje vojvodine Kranjske ukazujem tako:

§ 1.

Za izvedbo vodovodnih zgradb, za uravnavo rek, potokov in hudournikov, za osuševanje močvirnih zemljišč, za namakanje travnikov in drugih suhih zemljišč in sploh za strogo kmetijske melioracije, dalje za zboljšanje planin in pašnikov ter končno za ceste in pota se sme najeti deželno posojilo do 10 milj. kron.

§ 2.

Obresti od z § 1. navedenega posojila smejo znašati največ $4\frac{1}{2}\%$, in posojilo se ima vrniti najkasneje v 50 letih.

Potrebščino za obresti in anuitete prevzame deželni zaklad.

Deželni odbor sme sam najeti to posojilo ali pa poveriti kak kreditni zavod, da izvede najem z odkazom obrestnih in odplačilnih anuitet.

§ 3.

Izvršiti ta zakon, ki stopi v veljavo z dnem razglasitve, je naročeno Mojim ministrom za notranje reči, za finance in za poljedelstvo.

I. Resolucija.

1. Za slučaj, da se najame posojilo desetih milijonov kron potom obveznic in ako se to izvrši po deželnem odboru samem, se c. kr. vlada prosi, da izposluje državni zakon sledeče vsebine:

Zadolžnice, ki se izdajo v smislu § 2. zakona, se smejo uporabljati za plodonosno nala-

ganje glavnice ustanov, pod javnim nadzorstvom stojećih zavodov, pošto hranilnega urada, dalje pupilarnih, fidejkomisnih in depozitnih denarjev ter po borznem kurzu, toda ne čez imensko vrednost za službene in poslovne varščine.

2. Deželnemu odboru se naroča, da radi uprave tega posojila in njega porabe potrebne prehodne in druge odredbe pravočasno pripravi ter predloži deželnemu zboru v potrjenje.

II. Resolucija.

1. C. kr. vlada se nujno naprosi, da v svrhu pravičnega in uspešnega odvajanja poplavnih voda, osuševanja, izboljševanja in namakanja zemljišč v notranjskih in dolenjskih dolinah in kotlinah po izvedencih države in dežele ter drugih strokovnjakih izdela podroben načrt.

2. C. kr. deželna vlada naj v ta namen izpopolni, oz. preustroji hidrografske in hidrološke službo na vsem Kraškem ozemlju.

III. Resolucija.

Ustanovi se 5 ustanov po 700 K za visokošolce na tehniki, ki se morajo zavezati, da bodo po dovršenih študijah vstopili v deželno službo vsaj za 10 let.

Navodilo

o vlaganju prošelj za izvršitev vodo preskrbujočih naprav na Kranjskem in o poslovanju s temi prošnjami ter o načelnem postopanju pri izpeljavi takih naprav od pričetka do popolne dogotovitve.

§ 1.

One občine ali oni njih deli (posamezne vasi), ki si žele v dosego izboljšanja obstoječih ali v dosego izvršitve novih vodo preskrbujočih naprav tehničnega sveta ali pomoči deželnega stavbnega urada, posebno pa pri izpeljavi takih naprav reflektuje na dovolitev državnih in deželnih prispevkov, imajo pred vložiti dotično prošnjo kranjskemu deželnemu odboru potom c. kr. okr. glavarstva.

Prošnji je priložiti:

1. natančen popis, kako se sedaj za ljudi in živino vodo dobiva in v kakšnem stanu je dotična vodna naprava (studenci, vodnjaki, kapnice, napajališča itd.);

2. naznanilo o številu posestnikov, prebivalcev, poslopij, velike in male živine, katere je preskrbeti z vodo;

3. popis o gospodarskih razmerah v občini (vasi), o nje premoženju, o višini državnih davkov in v zadnjih 5. letih plačanih deželnih, okrajnih in občinskih doliad;

4. izjavo, ali bi bilo z vodo preskrbeti več občin (vasi) in katere. Pri vsaki posamezni vasi je navesti podatke, ki se zahtevajo pod točko 1., 2. in 3.

§ 2.

Tako opremljene prošnje je vložiti pri c. kr. okr. glavarstvu s prošnjo, da potrdi razmere, ki so navedene v prilogah ter jih seveda s primernim priporočilom predloži kranjskemu deželnemu odboru.

§ 3.

Kranjski deželni odbor provzroči po nujnosti, potrebnosti in gospodarski važnosti podjetja, da izvedo deželni stavbni urad potrebne krajevne poizvedbe.

Te poizvedbe naj zlasti obsegajo merjenje obilnosti studencev, množino talne vode itd., ki jih bo zajeti za preskrbo vode ter tudi ombrometrično opazovanje, ako bi bilo potrebno, in kemično-bakterijologično preiskavo vode.

Če je kolikor toliko dvomljiva izdatnost studencev, naj se meri množina najmanj dve leti ter merjenje dokončati ob času, ko ima studenec najmanj vode.

Deželnemu stavbnemu uradu je izreči in podati pismeno mnenje o poizvedbah z načelno izjavo o možnem sistemu za vodno preskrbo in s približno proračunjeno potrebščino. To mnenje se predloži občini (vasi) v načelno, toda obvezno sklepanje, ali je na tej podlagi voljna ob eventualnem uresničenju podjetja plačati na njo pripadajoče stroške in izvršeno napravo prevzeti v vzdrževanje brez prigovora.

(Dalje prihodnjič.)

Vprašanja in odgovori.

12. Gospod A. J. v K.

Vprašanje: V volilnem imeniku naše občine je bil vpisan v I. razredu Jože Zajc, ki je pred 9. leti umrl. Proti temu vpisu sem se pritožil na reklamacijsko komisijo, ki pa je mojo pritožbo zavrnila.

Pritožil sem se dalje na okrajno glavarstvo, ki je razsodilo tako-le: Vpisati se mora pri št. 6 Zajc Jože dediči, za katere ima pravico voliti njihov sodni varh. Varhinja nedoletnih otrok je njihova mati, oziroma žena pokojnega. Sovarh pa je posestnik I. E.; — kdo ima pravico voliti, ali mati s pooblastilom, ali sovarh?

Odgovor:

Pravico voliti ima mati, kot varhinja in sme dati pooblastilo kaki moški osebi. Če bi komisija pustila voliti sovarha J. E., se zopet volitev pritožite!

13. Županstvo M.

Vprašanje: Vsako leto sklepamo pobiranje doklad na užitnino, a dobimo vedno rešitev šele koncem meseca januarja, tako da izgubimo doklade za cel mesec. Kako nam je postopati, da se izognemo tej izgubi?

Odgovor:

Če bi se držali natančno določb občinskega reda, bi ne izgubili prav nič na dokladah. § 66. občinskega reda zahteva namreč, da mora občinski odbor vsaj en mesec pred potekom leta ugotoviti proračun za prihodnje leto. Če bi tedaj Vi koncem mesca novembra imeli proračun v občinski seji odobren, bi lahko že dne 15. decembra poslali proračun s prošnjo za pobiranje doklad na direktne davke in na užitnino deželnemu odboru v potrjenje. Pred 15. decembrom pa ne bi mogli tega sto-

riti, ker morate vsako skenjeno pobiranje doklad javno razglasiti in čakati 14 dni, če se kdo zoper tak sklep pritoži.

Če deželni odbor dobi Vašo prošnjo vsaj do 15. decembra, Vam gotovo oskrbi do 1. januarja pobiranje vseh doklad.

Dovoljeno pa Vam je po postavi tudi, da sestavite občinski proračun še pred koncem meseca novembra, tako da pošljete prošnjo na deželni odbor še pred 15. decembrom.

Dalje Vas opozarjam na okrožnico kranjskega deželnega odbora, ki smo jo objavili lansko leto, da se naj sklene pobiranje občinskih doklad na užitnino vedno za več let skupaj. Dopustno je skleniti pobiranje doklad na užitnino največ za 10 let.

Če napravite tak občinski sklep, potem Vam skozi 10 let ne bo treba prositi deželnega odbora dovoljenja za pobiranje doklad.

Ob koncu tega leta sklenite tedaj pobiranje občinske doklade na užitnino za 10 let, vsled česar boste dobili od deželnega odbora pravico, do 1. 1920, ne da bi bilo za to treba vsako leto posebej prositi.

14. Županstvo L.

Vprašanje: Sklenili smo pobiranje pasjega davka i. s. za vsakega psa po 8 K. Kam se nam je obrniti za potrdilo tega sklepa? Na okr. glavarstvo, ali na deželni odbor?

Odgovor:

Po postavi od 13. decembra 1887 št. 4 iz l. 1869. se sme samo v mestu Ljubljani pobirati po 8 K pasjega davka. Najvišji dopustni pasji davek izven glavnega mesta Ljubljane je 6 K.

Svetujem Vam, da spravite stvar še enkrat v občinsko sejo in sklenite pobiranje pasjega davka v višini 6 K na leto od vsakega psa.

Če se zoper ta sklep v postavnem času nihče ne pritoži, morate naznaniti sklep deželnemu odboru.

Deželni odbor bo potem o stvari obvestil tudi okr. glavarstvo. Postava sama pa zahteva, da Vi obvestite v deželnem odboru.

15. Županstvo M.

Vprašanje: V naši občini smo sklenili pobirati občinske doklade na užitnino od mesa, vina, sadnega in vinskega mošta in žganja. Poslali smo tozadevni sklep v odobrenje okr. glavarstvu, a že več kot en mesec ne dobimo nikakega odgovora, oz. rešitve, kam se nam je obrniti, da dobimo čim prej rešitev?

Odgovor:

Popolnoma napačno ste postopali, ker ste poslali prošnjo za odobrenje doklade na užitnino okrajnemu glavarstvu.

Vse take stvari, ki se tičejo pobiranja davkov, pošiljajte edino le na deželni odbor, ki je v stvareh občinskega gospodarstva druga instanca nad občino. Pri dokladi na užitnino okrajno glavarstvo sploh nima ničesar opraviti.

Sploh pa, če je treba oskrbeti za pobiranje davkov kakega sodelovanja okrajnega glavarstva ali finančne oblasti, oskrbi to deželni odbor sam. — Sami ste krivi, če boste zgubili doklade na užitnino, ki se pobira v mesecu januarju.

16. Županstvo V.

Vprašanje: Dovoljenje za pobiranje občinske doklade na užitnino smo dobili šele koncem meseca januarja. Ali moremo zahtevati, da se pobira doklada na užitnino tudi za one stvari, ki so se zadacali za državno užitnino mesca januarja?

O d g o v o r:

Če je bilo blago, državni užitnini podvrženo, že zadacano, tedaj imate Vi pravico do doklade na dotično užitnino le pod pogojem, če zadacano blago še ni porabljeno, oz. použito.

Vzemimo slučaj: Pri gostilničarju A. se zadaca dne 15. januarja 800 litrov vina. 30. januarja dobite Vi od deželnega odbora pravico pobirati doklade na užitnino. Do tega dne je gostilničar A. od zadacanih 800 litrov prodal že 150 l. V tem slučaju imate pravico zahtevati doklade za užitnino od vina, ki še ni prodano, oz. povžito; to je od 650 l. Seveda morate prositi dacarja, da gre in se prepriča, koliko v zadnjem času zadacanega blaga še ni povžitega.

17. G o s p o d J. M. v S.

V p r a š a n j e: Pri nas je pasji kontumac. Okrajno glavarstvo je izdalo ukaz pokončati vse pse brez izjeme. Konjederec in orožnik sta pobirala pse z verig in celo privatnih stanovanj.

Ali ima okrajno glavarstvo pravico jemati z verig ali stanovanj pse, popolnoma zdrave, ki niso prišli z nobenim drugim psom v dotiko in nikdar šli brez nagobčnika na prosto?

Ali bi se moglo v takem slučaju tožiti za — odškodnino.

O d g o v o r:

Politična oblast ima v posebnih ozira vrednih slučajih pravico določiti, da se vsi psi v kakem okuženem okraju polovijo in pokončajo. Vendar mora imeti okrajno glavarstvo za tak ukaz posebne važne razloge, ali pa naravnost ukaz višje deželne politične oblasti.

Odškodnine za polovljene in pobite pse ne more nihče terjati.

Orožništvo.

Orožništvo je vojaško organizirana, za vzdrževanje javnega reda, miru in varnosti določena stražna četa. — Glede javne varnostne službe je orožništvo podrejeno političnim oblastim (okrajnim glavarstvom in namestnikom, deželnim vladam), — glede vojaških, ekonomičnih in administrativnih zadev pa svojim vojaškim načelnikom, v vsakem tu navedenem oziru pa v zadnji vrsti domobranskemu ministerstvu.

Okrajno glavarstvo je službena oblast za orožniške postaje, nameščene v njegovem okolišu; kot taka oblast nadzorovati mora in voditi varnostno službo, ki jo opravljajo dotične orožniške postaje.

Nasproti ostalim civilnim in vojaškim oblastim, zlasti pa tudi nasproti občinskim uradom, ni orožništvo v podrejenem razmerju, kar se posebno povdarja v § 6 zakona z dne 25. dec. l. 1894 (predpisi tičeči se orožništva).

Vendar pa so opravičena sodišča in državna pravdnitstva uporabljati orožništvo in njegovo službo neposredno.

Druge civilne in vojaške oblasti, kakor tudi županstva, morajo svoje rekvizicije (prošnje) za orožniško asistenco nasloviti na službeno oblast (torej na okrajno glavarstvo); — le če preti ne-

varnost, mora orožništvo tudi če se jo je naravnost pozvalo — dati asistenco.

Sodelovanje orožništva v zadevah lokalne policije uredi z ozirom na krajevne razmere dotična službena oblast. Orožništvo je podrejeno vojaškim kazenskim zakonom in disciplinarnim predpisom.

Orožništvo pa je opravičeno zahtevati pri izvrševanju svojih službenih dolžnosti podpore in sodelovanja vseh organov javne službe, zlasti civilnih oblasti, — županstev itd.

K temu določa neka naredba domobranskega ministerstva z dne 20. marca 1895, da spada med dolžnosti župana tudi ta, da potrjuje v po predpisani obliki izgotovljenih službenih knjigah orožniških organov čas prihoda in odhoda v dotične kraje, in sicer v zadnjem predelu tiste knjige, in sicer na primeren način.

Županstva pa morajo tudi vedeti svoje dolžnosti in pravice, da ne pridejo včasih v nepotrebne konflikte z žandarmerijo, kateri se včasih tudi pripeti, da vsled nepoznanja razmer prekorrači svoj začrtani delokrog.

Razne vesti.

Vremenski pregled v l. 1908. Preteklo leto je bilo srednje toplo, ampak izredno suho; huda vročina je bila le nekaj dni, ker so prevladovali vetrovi. Povprečno je bilo toplote po Celziju: ob sedmih zjutraj 5.43°, ob dveh popoldne 12.70°, ob devetih zvečer 8.24°; srednja (povprečna) zračna temperatura je bila 8.79°. — Dosedanji normale znaša 9.01°; največ 32° dne 20. rožnika, najmanj (= pod ničlo) 14.30° dne 13. prosinca. Mokrih dni je bilo 113, padavina znaša vkup 1064.7 mm; največ 124.0 je padlo dne 15. velikega srpana. Drugače pa je bilo leto zelo suho. Vzrok temu ni dognan, vendar pa trdijo zvezdoslovci, da je temu morda kriva ena izmed zvezd repatic; te vrste nebesna telesa so po vulkanizmu razdejavani planeti z ogromnim in žarečim ozračjem, ki vleče na-se vlago, ko se približa zemlji in se vsled tega padavina skrči. Gotovo pa je, da lani razmere v ozračju niso bile normalne. — Meglenih dni je bilo 92.

Kmetijski poučni tečajji. Glede na to, da je sklenil deželni odbor prirediti to zimo kmetijske poučne tečaje, se je vršil pri deželnem odboru razgovor, pri katerem so se za zdaj določili kot kraji, kjer se bodo vršili taki tečajji: Cerklje na Gorenjskem, Košana, Št. Rupert, Žiri, Semič, Kostanjevica. Predavalo se bo o sadjereji, perutninarstvu, vinarstvu, kletarstvu, zadružništvu, kmetijskem knjigovodstvu, strojih, travništvu, gnojenju, mlekarstvu, živinoreji, prešičoreji, itd. Za vsak kraj se izbere predmeti, ki so lokalno umestni. Koder si žele enakih poučnih tečajev, ki bi trajali po dva, tri dni ali več, čisto po krajevnih razmerah, naj se oglase pri deželnem odboru. Seveda morajo v dotičnem kraju poskrbeti, da se ljudstvo tega strokovnega pouka udeleži.